

NATUR OG KULTUR

Industribyen Rjukan

I DEN TRANGE

DALEN med et utfordrende livsgrunnlag utvandret størsteparten av befolkningen til Amerika på 1800-tallet. Men der andre så problem, så gründeren og ingeniøren Sam Eyde muligheter. Han ble slått av Rjukanfossens skjønnhet, men også av muligheten for å temme fossen og skape kraft. I samarbeid med vitenskapsmannen Kristian Birkeland bygde Sam Eyde et industrieventyr av luft og vann: Norsk Hydro.

Rjukan ble en industriby med totalplanlagt struktur og arkitektur. Kraftstasjonen var hjertet i industriutbyggingen. I 1915 stod Såheim kraftstasjon klar til å produsere energi. Den monumentale bygningen ble bygd med håndkraft av Rallaren. På folkemunne ble Såheim kalt operaen, av den intense sangen fra turbinene som var som søt musikk i Sam Eydens ører.



foto Asle Fjeldstad

NATUR OG KULTUR

Si meg hvor du bor ...

SAM EYDES LIDENSKAP for arkitektur gjenspeiles i flere arkitektoniske perler i Rjukan sentrum. Admini er Hydros representasjonsbolig, og et av de første bygg som ble reist på Rjukan. Bygget skulle imponere kapitalen. Det krevde nemlig halvannet nasjonalbudsjett å bygge opp industrieventyret Rjukan. Det var ikke bare fabrikker som skulle bygges, arbeiderne skulle også huses – alle fra ingeniører og funksjonærer til fabrikkarbeidere og vaskokonner. "Si meg hvor du bor og jeg skal si hvilken stilling du har på Hydro" het det den gangen.

Klasseskillet var tydelig i industribyen, med ingeniørene bosatt oppe i fjellsidene der sola kom først om våren. De vanlige arbeiderne bodde nederst i dalbunnen. Men arbeiderne fikk også sitt eget hus, Folkets hus – eller sosialismens tempel som det ble kalt. Arbeiderbevegelsen stod sterkt på Rjukan, det vitner også det røde biblioteket på torget om.



foto Hamish Moore

Layout: Nina Akerstveit / Trykk: Erik Tørriche Nilssen as

 **Vandreregionen**

www.vandretelemark.no www.visitrjukan.com

Ansvarleg utgivar er VTNU AS og Tinnkommune med støtte frå  TINN KOMMUNE

2,7 KM RUNDTUR / 1 TIME

SVÆRT LETT TUR →



Rjukan – Telemark

TURMÅL **Rjukan**

TEMA **Byvandring**



Foto Espen Halvorsen

HVA KAN DU SE PÅ TUREN?

RØDBYEN: De vertikaldelte trehusa mellom Torget og Såheim ble, tegna og bygd av Hydro fram mot 1920. Husa var boliger for ingeniører og funksjonærer. Foto: Guro Lien



KJÆRLIGHETSSTIEN: På Kjærlighetsstien går du inn i Vestfjorddalen naturreservat hvor skogen i sin helhet er fredet. Foto: Lill Susan Rognli Vale



ADMINI – praktboligen som var med å sikre kapitalen. Foto: Espen Halvorsen

SÅHEIM KRAFTSTASJON – "Operaen" som i dag er fredet.

Foto: Lill Susan Rognli Vale



Om turen

FAMILIEVENNLIG, LETT RUNDTUR og sjarmerende byvandring på forholdsvis flat og tørr sti, grus og asfalt med hvilebenker og bord underveis. Turveien langs Måna og gjennom sentrumsgatene passer for eldre og for deg som er på tur med barnevogn.

TUREN KAN STARTES PÅ TORGET i Rjukan, like ved turistinformasjonen. Vi anbefaler å gå turen langs elva Måna og opp til Rallarparken og Sam Eydesgate, like nedenfor Admini. Du kan også velge å starte turen her. Deretter følger du Sam Eydes gate til Folkets hus (kinobygget), hvor du går inn i Storstulgata. Derfra tar du deg inn i Storgata, via Bøensgata og inn i Skriugata. Ved enden av Skriugata går du opp steintrappa som tar deg inn på Kjærlighetsstien. Du går nå inn i Vestfjorddalen naturreservat. Ønsker du en ekstra utfordring kan du ta stien i fjellsida fra Kjærlighetsstien opp til klebersteinsbruddet (se eget skilt langs stien). Ved enden av Kjærlighetsstien går du til høyre ned trappa i skrånningen ved Rjukan sjukehus. Herfra følger du Sykehusvegen nedover forbi Rjukan Kirke, over gangfelt i Sam Eydes gate og ned til elva Måna. Etter damanlegget tar du til høyre og du er tilbake på Torget. Alternativt kan du fortsette til startpunktet ved Rallarparken.

Kjørebekrivelse



Start ved Turistkontoret i Rjukan sentrum. Flere parkeringsmuligheter i området. (GPS: N59°52.712' E008° 35.424')



Lytt til Rjukans historie på din mobiltelefon.

Det er satt opp ti guidepunkter i Rjukan og Tinn, der du kan ringe med din egen mobiltelefon og høre historier fra krigshistorien, industrihistorien og andre interessante historier fra Rjukan og Tinn. Sju av ti guidepunkter er plassert i Rjukan by. Brosjyre med kart og mer informasjon finner du på Rjukan Turistkontor og i Visitor Point stativene. Det er også mulighet for å låne en digibok på Rjukan Turistkontor mot depositum.

Du har selv ansvar for din egen trygghet på turen. Vis hensyn i naturen og til beitende dyr. Vær snill og ta med deg søppel hjem. God tur.

Map:
Hardangervidda Sør-Øst 1: 60 000



Familievennlig,
lett rundtur.
Ca. 300 moh.



Målestokk 1 : 10,000

Ekvidistanse 20m

••••• = sentrumsvandring



Guidepunkt m/historie 1) Ring 53 00 12 00 2) Tast inn kode fra kart.



Foto: Guro Lien